

NEAMUL GHERGHE DIN ZĂICOI

Gheorghe Gherghe*
Sidonia-Elena Diaconu**

Cuvinte cheie: neamul Gherghe, sătul Zăicoi, Plosca, Amaradia, genealogie

Keywords: people Gherghe, village Zăicoi, flasks, Amaradia, genealogy

Abstract:

Making a family genealogy peasant from a village in Oltenia, the valley of the flasks Plosca. The first representative of the family is first mentioned in 1597. In 1699 and 1722, Gherghe attended delimitation processes Rădinești property in the village. In 1795, a representative of the family moved to the Valley Ploscuței purchase in Zăicoi village because the village where he lived, Negovani, was destroyed by the Turks of Pasvantoglu. Year the new village, family Gherghe separated into two lines: the branch Averescu and branch Niță of Trane.

Profesorul universitar Mircea Ciubotaru, din Iași, preocupat și de lumea satului natal, Vulturești din județul Vaslui, dar și de „Siraua neamului” a constatat că, „... aproape fără excepție, memoria nu bate mai departe de bunici, rareori ajungând la străbunicii paterni, ascendența pe linie maternă fiind, de regulă, o necunoscută totală” (Nicolae Ghe. Ciubotaru, „Povestiri cu bunici și strămoși”, editura Kalos, Iași, 2010, p5)

În ultimii ani am fost și eu preocupat de creionarea unor „genealogii țărănești”, pe unele le-am schițat în monografia „Parohia Zăicoi și neamul meu”, cu dorința revenirii, pentru altele am continuat să adun informațiile necesare, deoarece nu venim de nicăieri și nu mergem spre nicăieri... Dorința de cunoaștere a strămoșilor și în același timp a lumii satului a devenit cu atât mai stringentă cu cât satul românesc, un univers patriarhal cu nuanțe originale specifice neamului nostru, a pornit pe un drum al dispariției în unele zone sau al schimbărilor radicale în altele, iar urmașii noștri, indiferent unde vor trăi, trebuie să-și cunoască rădăcinile, trebuie „să se bazeze pe ceva” în crearea fundamentului lor spiritual. Este foarte greu să alcătuiești o genealogie în lumea satului românesc, o lume în majoritate analfabetă în secolele trecute, o lume în care nici toți preoții nu știau carte, o lume care a lăsat foarte puține însemnări, sau, dacă a lăsat, sunt greu de găsit.. sunt cazuri fericite când unele familii apar în documentele emise de cancelariile domnești sau în zapisele locale .Totuși, pentru ultimele două secole avem posibilitatea unor informații datorită catagrafiilor, dar mai ales a registrului de botezuri, cununii și înmormântări de la biserici, preoții fiind obligați să facă aceste înregistrări, după intrarea în vigoare a Regulamentului Organic, și în această situație, dacă slujitorii altarului au fost serioși.

* Profesor, Școala Nr. 4, Bârlad

** Profesor, Bârlad

Satul meu, Zăicoi de pe valea Ploscăi, afluent al Amaradiei, apare în documente în anul 1572, dar, așezat pe o altă vatră. Vechea vatră se află pe panta dealului ce cobora spre răsărit, dar la apus de pâraiele Ploșcuța și Plosca și la sud de Școala cu clasele I-IV din prezent. De aici a coborât spre răsărit, trecând de pâraul Plosca și luând numele de Dănciulești. Pe valea Ploscuței, spre nord, în jurul anului 1700, a luat ființă un schit, cu o bisericuță din lemn ridicată de călugărul Nicolae, schit ce a devenit un centru spiritual al satelor din împrejurimi. Cu timpul, schitul a atras o lume de diaconi și preoți care s-au stabilit prin cumpărarea de la boierii Poenaru a unor fâșii de teren "din zare în zare".. Au urmat, începând cu 1796, să se stabilească, tot prin cumpărare, o parte din locuitorii fostului sat Negovani distrus de turcii lui Pasvantoglu. Satul s-a completat cu alți veniți de pe Olt, din Ghelmegeoaia, de la munte sau de la izvoarele Amaradiei, din satul Bârzeiul de pădure.

Unul din cei veniți, prin cumpărare, în 1796, a fost și Mihai Călărașu, fiul lui Gherghie Călărașu, se pare că tot din Negovani, dar care aparținea unui neam vechi din satele de la izvoarele Ploscăi, unde, și în prezent, are descendenți în Hălăngești, Rădinești, Obârșia.

Primul locuitor din zonă, cu numele de Gherghe, apare într-un document din 9 noiembrie 1722(7231), publicat de învățătorul Ion Brătulescu în Arhivele Olteniei (1937, an IX, pag.101-103) și republicat de profesorul Dumitru Șeclăman în „Noi, zăicoienii”, în 2005 la editura MJM din Craiova. Documentul consemnează o judecată între moșneni (copărtași ai satului) pentru hotarul satului Rădinești, de fapt o reluare a unei judecăți din 1691 (7199). Atunci, Gherghie din Obârșia cu nepotul său, Barbu, au participat la ambele procese .De fapt, rejudecarea din 1722 s-a datorat nemulțumirii lui Gherghie de hotărârea din 1691, "zicând că au parte mai puțină-ntr-acei hotar".În 1691, Gherghie și nepotul său Barbu s-au judecat cu Dumitru Dascălul cu cetașii lui „după cărțile lor ceale bătrâne” și s-a hotărât „să ție Dumitru Dascălul cu cetașii lui din tot hotaru trei părți și Gherghie cu nepotul său o parte” Teritoriul aflat atunci în litigiu se întindea în hotarul satelor de astăzi: Obârșia, Rădinești, Hălăngești, sate în apropierea Zăicoiului, toate în prezent pe teritoriul comunei Dănciulești, din județul Gorj.

Toți participanții la procesul din 1691 și 1722 erau moșneni în hotarul respectiv, stăpâneau în coproprietate prin moștenire, erau urmașii unor moși. La judecățile din 1699 și 1722 s-au prezentat cu documentele de proprietate pe care le aveau. În 1722, Dumitru Dascălul nu mai trăia. La proces s-a prezentat fiul său, popa Stan cu o carte de la Mihai vodă, din 1597 (7106). Documentul este cunoscut, fiind publicat în "Documente privind istoria României" (DIR), seria B, 1975, doc.116, pag.430. Atunci a cumpărat "moșul lor" Bălan tot hotarul Rădineștilor, de la Cârștian și de la alți moșneni. Dintre moșnenii care au vândut Cârștian „și-au răscumpărat partea lui, a patra parte de peste tot hotarul”, de la Bălan, în 1626 (7134), „făcând și zapise de așezământ unul la mâna altuia”

Gherghie și nepotul său Barbu au fost urmașii lui Cârștianu. Documentul din 1722 o spune clar: "iar mai în urmă rămânând stăpân tot Gherghie din Obârșia (loc rupt în manuscris) nepotu său Barbu pi partea lui Cârștianu."

Bălan și Cârștiianu erau moșneni în Rădinești. Cunoaștem o parte din strămoșii lor dintr-un document din 1489 (6997), publicat de P.P. Panaitescu (Documentele Țării Românești, p380-381, și republicat în DIR, doc 198).

Atunci, Șerbu a vândut a treia parte din Rădinești, cumpărători fiind: Bucșa și fratele său Dan și cu fiii lor și cu verii lor, Slăveiu și Neagul și Radul și Stan și cu fii lor și unchiul lor Stan cu fiii săi și nepoții lor de soră, Șerban și Stănilă și Oprea și Stanciul și fratele său Cazan, cu fiii lor, Radul cu fiii săi. Celelalte două treimi rămăneau în proprietatea lui Șerbu sau tot a cumpărătorilor care acum beneficiau de dreptul de protimis.

Nu putem ști care din moșnenii din 1489 au fost strămoșii lui Gherghie, dar el a fost fiul său, mai degrabă, nepotul lui Cârștiianu din 1597.

În 1722 nu s-a modificat hotărârea din 1691, Gherghie a rămas tot cu un sfert, parte delimitată în teren, și cu o vie „ce iaște în mijlocu hotarului Rădinești, să aibă a și-o stăpâni înfundată în veac, ori pe a cui parte va cădea.”. Din neamul Gherghe au apărut descendenți în satele: Obârșia, Rădinești, Hălăngești și, probabil, Negovani.

La sfârșitul secolului al XVIII-lea, neamul Gherghe apare și în Zăicoi, probabil din Negovani, prin cumpărare. Neamul de boieri Poenaru cumpăraseră în secolole XVII-XVIII satul Zăicoi de la moșnenii sărăciți, poate și din cauza războiului lui Mihai Viteazul. La sfârșitul secolului al XVIII-lea, a sărăcit și familia Poenaru, cauzele nu le cunoaștem. În 1796, mulți locuitori din Negovani și din alte locuri au cumpărat pământ în Zăicoi de la Vlăduț Poenaru, feciorul lui Pătru Poenaru, nepotul lui Ion Poenaru Izbașa. Printre cumpărători a fost și Mihai Călărașu, feciorul lui Gherghe Călărașu o suprafață de 5 stânjeni (Dumitru Șeclăman, Vasile I. Popescu, "Noi, Zăicoienii", editura MJM, Craiova, 2005, pag.25.) În anul următor, 1797, caimacamul Craiovei a întărit cumpărătura și a fixat noul hotar al moșiei Zăicoi (Muzeul Rădinești), Fond Moșia Rădinești, act.nr.75, apud Șeclăman, op.cit.p26.). Atunci s-a hotărât „că după cuprinsul Zapisarilor aceloră (...) să aibă a ține numitu Gherghe cu cetașii lui cu bună pace” (Ibidem)

De la începutul secolului al XIX-lea, spița genealogică a neamului Gherghe din Zăicoi este continuă și aproape întreagă. În 1893 a murit Nicolae Gherghe, născut în 1814, martori la deces fiind Ilie Mitran, un vecin și Gheorghe N. Gherghe, fiul său (după notițele profesorului Dumitru Șeclăman, din documentele Arhivei Primăriei Dănciulești, numele actual al fostei comune Zăicoi.) Acest Nicolae Gherghe a avut urmași, nu cunoaștem dacă a avut fiice, sigur a avut doi fii: Gheorghe și Constantin. Descendenții acestor a au format două ramuri ale familiei Gherghe din Zăicoi: ramura lui Averescu și ramura lui Niță al Tranei.

Ramura Averescu

Gheorghe N. Gherghe s-a născut în anul 1859 și a decedat după primul război mondial. A fost căsătorit cu Maria, fiica lui Băluță Diaconu, care i-a supraviețuit, decesul acesteia survenind în 1932. Acest fiul al lui Nicolae Gherghe, a primit porecla de Averescu în timpul primului război mondial. În 1916, când a fost rupt frontul pe Valea Jiului și germanii au intrat în Târgu Jiu, zăicoienii și-au încărcat carele cu ce au putut și au vrut să plece în Moldova. În fața convoiului a apărut Gheorghe N. Gherghe „cu un ciomag în mână” strigând: „Nu pleacă nimeni în Moldova, eu sunt Averescu”

După intrarea inamicului în sat, patriotismul lui Gheorghe N.Gherghe s-a mai diminuat, cei bătrâni au povestit că era tovarășul germanilor, rămași în garnizoană, la pahar și dans. Gheorghe N Gherghe și soția sa Maria au avut mai mulți copii unii dintre ei au decedat, minori fiind. Au decedat minorii: Vasile, Marin, o fiică al cărei nume nu-l cunoaștem, poate și alții deoarece toți născuții cunoscuți de noi sunt după 1900, când tatăl era trecut de 40 de ani. Au supraviețuit Maria, Ioana și Ilie.

Maria a fost căsătorită cu Lobodan, fără urmași.

Ioana a fost căsătorită cu Ion Ghelmegeanu și a avut urmași pe Ionel, Dumitru, Gheorghe (Croitorul), Petrică.

Ilie a fost cel care a continuat neamul lui Gherghe din Zăicoi, ramura Averescu. S-a născut în 1893 și a fost căsătorit cu Ana Popescu, fiica lui Nicolae Popescu (Ajutorul), urmași al lui Udrea Zăicoianu și al preotului Gheorghe Anghel Bărbulescu. A participat, ca ordonanță al unui locotenent din Galați, la luptele din primul război mondial de la Oituz și de pe Tisa, iar în 1919 a făcut parte din trupele care au intrat în Budapesta. A rămas impresionat, toată viața, că în Budapesta toate clădirile erau văruițe în galben. A avut trei copii: Maria, Ion (Niță), Nicolae.

Maria a fost căsătorită cu Ion Mitran (Joița) și a avut urmași.

Ion (Niță) s-a căsătorit cu Lucica Matei și a avut două fiice: Ecaterina și Nicolîța, licențiate și căsătorite, cu urmași.

Nicolae Gherghe (1929-2001) a fost căsătorit cu Maria Popescu, fiica lui Ilie Popescu, numit de toți copiii satului Tata Lie, cu ascendență de diaconi și preoți din satul Diaconești. Au avut trei copii: Gheorghe, Mircea, Nicolîța, toți cu urmași.

Gheorghe N. Gherghe (al doilea cu acest nume, subsemnatul) s-a născut în satul Zăicoi, comuna Dănciulești în 20 ianuarie 1950. Absolvent al Facultății de Istorie-Filosofie din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, promoția 1973, a fost încadrat ca profesor la mai multe școli din județul Vaslui: Liceul Murgeni, Școala Sărățeni, Școala Banca, Liceul „Mihai Eminescu” din Bârlad, Școala Sălceni, Școala Frunțișeni, Școlile nr.4 și nr. 7 din Bârlad. Din căsătoria cu Rodica Enuță din satul Lățești, orașul Murgeni profesor de limba și literatura română, au rezultat doi copii: Georgiana – Nicoleta, absolventă a Academiei de Studii Economice, căsătorită cu Remus Mihăilă și stabilită în Galați și Sidonia Elena, absolventă a Facultății de Litere din Galați, educatoare în Bârlad, căsătorită cu Marius Diaconu. Fiicele au urmași, Ilinca-Teodora Mihăilă, Mălina-Ana Diaconu, Rareș-Ștefan Diaconu.

Gherghe Mircea, absolvent al facultății de Chimie Alimentară a lucrat ca inginer la Fabrica de Zahăr Bod, apoi inginer șef la Fabrica de zahăr Lechința din județul Bistrița-Năsăud. Reîntors la Bod în anul 1990 a fost inginer și apoi director al fabricii pentru câțiva ani, dar victimă a privatizării haotice și oculte din România a rămas șomer, după care a devenit funcționar la Consiliul Județean Brașov. Căsătorit cu Georgeta, născută Belini are urmași: Mihai și Raluca.

Nicolîța este căsătorită Paraschiv, căsătorie din care au rezultat doi copii: Eugen și Gabriel, întreaga familie fiind stabilită în Craiova.

Ramura Niță al Tranei

Al doilea fiu al lui Nicolae Gherghe din Zăicoi, Constantin, a fost căsătorit cu Dumitrana. Cunoaștem un singur fiu al lui, Ion, care semna Ion Constantin Nicolae

Gherghe. În sat a fost cunoscut cu numele de Niță al Tranei, după numele mamei. În satul Zăicoi Niță este un apeativ de la Ion, Ioniță. A fost numit al Tranei, tatăl său decedând cu mulți ani înaintea mamei. Nicolae Gherghe având doi băieți și-a împărțit proprietatea din Zăicoi, de la răsărit de drum, în două părți egale. Acolo și-au ridicat case și cei doi fii: Gheorghe spre drum, Constantin în continuare, spre răsărit.

Niță al Tranei a fost căsătorit în 1901 cu Maria Dumitru N. Pașol, fiind născut în 1877. A decedat în 1944 la vârsta de 67 de ani. Cu Maria a avut 5 copii, toți botezați de Ion Preotu Ștefan, vecinul din partea de nord, un urmaș de diaconi și preoți. Cei cinci au fost Natalia: născută în 1904, căsătorită în 1926 cu Gheorghe Nic. Stanca, Domnica născută în 1909, Elena născută în 1910, Ecaterina născută în 1913 și Victor născut în 1920. După moartea soției Niță al Tranei a mai avut două fete: Domnica lui Purcaru și Elena, cunoscută cu numele Lenuța lui Costea, mama acesteia fiind Ioana, văduva lui Gheorghe Ilie Mitran. A fost căsătorită cu Ion Fariseu, căsătorie din care au rezultat doi copii: Domnica căsătorită cu Victor Diaconu și Aurel căsătorit cu Nela Bădiță, inginer în Craiova, cu urmași.

Cel care a dus mai departe neamul Gherghe a fost Victor, căsătorit în 1943 cu Victora M.P. Dumitrașcu, naș de cununie fiind Domnica I. Cruceru. Cei doi au avut patru copii: Domnica, Lucreția (Lucica), Nicolae, Ion. Nicolae (Nelu) Gherghe, născut în 1949, a lucrat toată viața ca profesor de matematică în Constanța, unde s-a căsătorit și are urmași.

Ion fratele lui s-a stabilit tot în Constanța și după informațiile noastre nu are urmași.

*** În prezent, în satul Zăicoi, nu mai este nimeni din neamul Gherghe casa lui Ilie Gherghe a fost demolată, iar cea a lui Victor Gherghe, urmașul lui Niță al Tranei, este pustie, năpădită de vegetația care înaintază, cucerindu-și drepturile, după ce o vreme fusese respinsă de activitatea umană.

*** Strămoșii lui Cârștiian din Rădinești, pot fi printre stăpânii satului ce apar în documentele din 1489 și 1597 și pot coborî până la acel Rădin, moșul Rădineștilor.

Bibliografie

Arcuș Marin - *Sate de moșneni la izvoarele Pârâului Plosca*, Editura Centrului Județean al Creației Populare Gorj, 1997

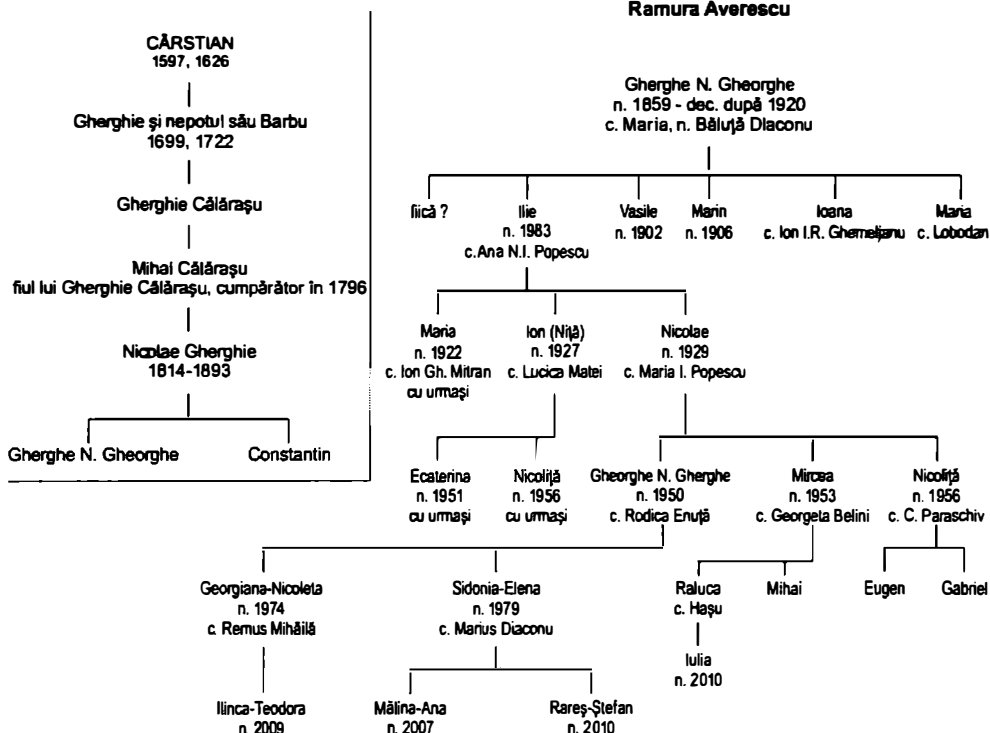
Gheorghe Gherghe - *Parohia Zăicoi și neamul meu*, Editura Sfera, Bârlad, 2010

Șeclăman Dumitru, Popescu Vasile – *Noi, zăicoienii*, Editura MJM, Craiova 2005

Arhiva Comunei Dănciulești

Arhiva Parohiei Zăicoi

Anexă:

Ramura Niță al Tranei

